

mo est, modo aptus fuerit, rerum de quibus colloquimur ideas quadantenus producere. Veterum præsertim scripta dum evolvimus, non statim sententia, quam illa in nobis excitant, tribuenda est auctori. Ut, si Saturni, Jovis, Martis, aliaque vocabula usurpent, fallimur existimantes, idem eos cogitasse, quod Interpretes nostri hodie sentiunt. Absonum enim est, & Philosopho indignum, unum eundemque simul ens perfectissimum, & maxime detestandis sceleribus inquinatum credere. Quemadmodum neque illud probabile est, recentioris Philosophiæ placita, ut nonnulli sibi temere persuadent, veteribus distincte perspecta fuisse, licet forte in iis offendamus formulas, quæ videantur illa innuere. Dum enim genuinam sermonis indolem negligentius perpendimus, & in autoribus legendis ad res magis respicimus, quam ad animum scribentis, fieri solet, ut ei affingamus plurima, de quibus ne quidem cogitaverit.

§. XXXIV. Quis etiam intelligat vel scriptores, vel nobiscum colloquentes, si de moribus, actionibus, virtutibus & vitiis sermo incidat? Qui sciamus, quid sibi velint, dum justum, ambitiosum, avarum aut prodigum aliquem pronunciant? Forte justus illis dicitur, qui causæ favens contra adversarium pronunciavit, ambitiosus, qui præclare via licita annititur ceteris antecellere, avarus, qui partas opes sollicitè tuetur, neque exquisitis dapibus temere indulget, prodigus denique, qui non arcæ condemnat opes, sed in usus necessarios expendit. Hinc etiam non est mirum, eundem ab his laudari, ab aliis culpari, cum homines pro diverso vitæ genere alia atque alia principia practica usu & consuetudine sibi conciliaverint. Et certe, nunquam intelligimus ex sermone aliorum, quinam fuerit e. c. veræ religioni